

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ
«серпень» 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Українська мова і література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма практики «Педагогічна практика в закладах освіти» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** предметної спеціальності **014.01 Середня освіта (Українська мова і література)** освітньої програми «Українська мова і література».

Розробники:

Барчан Валентина Володимирівна, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Галас Алла Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Товт Ольга Олександрівна, кандидат філологічних наук, асистент кафедри української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Філак Ірина Ярославівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії

Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин –180	другий	перший
Вид підсумкового контролю: диференційований залік Форма підсумкового контролю: усний захист	Семестр:	
	3-й	2-й
	Індивідуальна робота:	
	120 год.	60 год.
	Самостійна робота:	
	60 год.	120 год.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики в закладах освіти є застосування здобувачами спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література» знань, здобутих у процесі теоретичного навчання, оволодіння сучасними освітніми методиками роботи в закладах освіти; формування та закріплення навичок підготовки, проведення різних видів навчальної діяльності, практичне формування в здобувачів освіти професійних умінь і навичок для діяльності в конкретних виробничих умовах, вироблення необхідних кваліфікаційних навичок здійснення інновацій згідно з вимогами педагогічного процесу в закладах освіти, формування особистості конкурентоздатного та висококваліфікованого професіонала у сфері освіти, спроможного вирішувати складні професійні завдання в освітній галузі.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання й проблеми в процесі професійної діяльності в галузі освіти та науки (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, методики викладання) або навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій; здатність розв'язувати проблеми в умовах, що характеризуються невизначеністю та потребують нових стратегічних підходів, здатність працювати в команді та продовжувати навчання з високим ступенем автономії, здатність до критичного мислення.

ЗК 2. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Уміння застосовувати отримані знання на практиці.

ЗК 6. Здатність до ефективної комунікативної діяльності та міжособистісної взаємодії в професійній сфері.

ЗК 7. Уміння працювати в команді, здатність до організації взаємодії в колективі.

ЗК 10. Здатність до критики та самокритики.

ЗК 11. Здатність публічно презентувати результати роботи, висловлювати та обґрунтовувати власну думку.

ЗК 13. Уміння адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності.

ЗК 16. Здатність використовувати інформаційні й комунікаційні технології.

ФК 1. Теоретична і практична готовність до викладання української мови та літератури; уміння здобувати, аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію в навчальному процесі.

ФК 2. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК 4. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8. Готовність до творчого пошуку, саморозвитку, креативності, засвоєння і впровадження нових інформаційних технологій у науковій та педагогічній діяльності.

ФК 11. Уміння організовувати навчально-виховний процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток особистості учнів чи студентів.

ФК 12. Готовність вивчати й упроваджувати у власну педагогічну й наукову діяльність передовий досвід відомих науковців та вчителів-практиків.

ФК 13. Здатність забезпечувати ефективну комунікацію під час освітнього процесу.

ФК 14. Здатність виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження педагогічної практика в закладах освіти є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми «Українська мова і література»:

ОК 9 Педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Українська мова і література», проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у різних комунікативних ситуаціях, мовний дискурс художньої літератури, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.	ПРН1
Здатний оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати й утілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	ПРН 2
Уміє знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії в професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.	ПРН7
Застосовує поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації.	ПРН11
Дотримується правил академічної доброчесності.	ПРН13
Уміє доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору на них як фахівцем, так і широкому загалу.	ПРН14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження «Педагогічної практики в закладах освіти»

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здатність творчо використовувати в педагогічній діяльності теоретичні знання й практичні вміння, здобуті в процесі вивчення психолого-педагогічних, спеціальних дисциплін, традиційних і новітніх методик і застосування їх на практиці; вміння демонструвати практичну професійну підготовку в умовах, наближених до педагогічної діяльності вчителя, викладача ЗВО.	РН 1 РН 11
Здатність синтезувати теоретичні знання з практичною педагогічною діяльністю в закладах загальної середньої освіти (старшої, профільної школи) професійно-технічної, фахової передвищої освіти та ЗВО; здатність об'єктивно оцінювати ступінь своєї практичної підготовки та рівень педагогічної діяльності; реалізувати педагогічні вміння та навички, які сприяють розвитку професійних якостей особистості; набуття і вдосконалення стійких навичок самостійного здійснення навчально-виховної діяльності зі здобувачами на основі обліку їх знань, умінь і навичок, вивчення їх індивідуальних психологічних особливостей, формування умінь застосування елементів передового педагогічного досвіду, апробація власних науково-методичних засад викладання української мови та літератури в школі (старша, профільна школа), закладах професійно-технічної, фахової передвищої освіти, мовознавчих та літературознавчих дисциплін у ЗВО.	РН 2 РН 7 РН 11

Готовність до застосування новаторського творчого досвіду до педагогічної діяльності; реалізація знань, здобутих під час вивчення методики викладання української мови і літератури в загальноосвітній школі та дисциплін мовознавчого й літературознавчого циклу у ЗВО в професійній діяльності; послуговування необхідними педагогічними технологіями та методами навчання, що сприятимуть оптимізації навчально-виховного процесу; уміння обирати відповідний методологічний інструментарій для аналізу мовних, літературних, культурних явищ і процесів; здатність упроваджувати інноваційні технології для розвитку творчих здібностей здобувачів освіти; уміння фахово висвітлювати проблемні питання, у спілкуванні зі здобувачами, фахівцями, широким загалом реалізовувати комунікативну компетентність; дотримання правил доброчесності під час виконання усіх видів професійної діяльності.	РН 11 РН 13 РН 14
---	----------------------------------

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази **педагогічної практики в закладах освіти** визначаються довгостроковим або короткостроковим договорами між університетом і закладами освітньої сфери всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період практики або на термін до п'яти років із можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти, які навчаються в Університеті, здійснюється на університетських та зовнішніх базах практики, які мають відповідати вимогам освітньої програми підготовки. Із зовнішніми базами практики (підприємствами, організаціями, установами будь-яких форм власності) Університет укладає договори на її проведення.

Базами **педагогічної практики в закладах освіти** рекомендовано обирати ЗЗСО, заклади професійно-технічної, фахової передвищої освіти, ЗВО, кафедру української мови та кафедру української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між університетом і закладом освіти.

Бази практики повинні мати всі умови для виконання здобувачами освіти плану практики. Керівники закладів освіти зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету.

Розподіл здобувачів освіти заочної форми навчання оформлюється розпорядженням декана.

Бази визначають відповідальний методист університету та керівники практики від кафедр української мови та української літератури.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

У рамках обсягу навчальних годин «Педагогічної практики в закладах освіти» передбачено 60 годин самостійної та 120 годин індивідуальної роботи (для здобувачів

заочної форми навчання 120 год. самостійної та 60 год. індивідуальної роботи).

Самостійна робота здобувача вищої освіти під час практики передбачає:

ознайомлення з навчальним закладом, знайомство з керівництвом (директором / деканом, заступником директора / завідувачем кафедри) та вчителями / викладачами; аналіз навчального та виховного плану закладу, ознайомлення з календарно-тематичним та поурочним планами вчителів-предметників; планування навчальної, методичної, виховної та науково-дослідної роботи на час проходження практики; знайомство зі здобувачами освіти класів / курсів, у яких практикант буде проводити заняття; аналіз навчальних програм із базових предметів; вибір тем для проведення занять; відвідування уроків та позакласних заходів учителів-предметників та практикантів; проведення здобувачами керованого спостереження педагогічного процесу з профільної навчальної дисципліни на занятті та оформлення результатів за відповідним алгоритмом; підготовка конспектів пробних занять, проведення 10–15 пробних уроків, підготовка конспектів залікових занять, проведення **двох** залікових занять (**один** з української мови, **один** з української літератури); організацію та проведення виховного та позакласного заходу на мовно-літературну тему; вивчення передового досвіду вчителів закладу та інших професіоналів; упровадження власних інноваційних форм навчальної роботи; аналіз власної педагогічної діяльності в конкретних виробничих умовах, участь в організаційних, суспільно-громадських заходах закладу, ведення щоденника практики, підготовку звітної документації з педагогічної практики.

За умови проходження практики у ЗВО самостійна робота передбачає: ознайомлення з ОП, навчальними планами предметної спеціальності, методичною, виховною роботою кафедри, вибір дисципліни для навчальної роботи, ознайомлення з навчальною робочою програмою, навчально-методичною літературою з дисципліни, відвідування лекцій, практичних, семінарських занять викладачів, взаємовідвідування занять практикантів, індивідуальних та групових консультацій, які проводять провідні викладачі філологічних дисциплін; проведення студентами керованого спостереження педагогічного процесу з профільної навчальної дисципліни на лекційному занятті та оформлення результатів за відповідним алгоритмом; участь в організаційній, виховній, навчально-методичній, науково-дослідницькій роботі кафедри; опрацювання теоретичних матеріалів, художніх, навчальних текстів для підготовки й проведення занять, роботу в бібліотеці, в мережі Інтернет, підготовку планів-конспектів **одної пробної** та **одної залікової** лекції та **одного пробного** й **одного залікового** практичного (семінарського) заняття відповідно до робочої навчальної програми, підготовку завдань до контрольної роботи, її проведення, перевірку контрольної роботи, укладання тестових завдань, участь у виховній роботі кафедри, підготовку плану-презентації та проведення позааудиторного заходу зі здобувачами на мовно-літературну тему, систематичне спілкування з керівником практики тощо.

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти в процесі проходження педагогічної практики охоплює: організацію практикантом власної діяльності, планування виконання завдань практики, реалізацію запланованих заходів відповідно до поставленої мети та завдань; підготовку та проведення самостійних пробних занять під керівництвом учителя/ викладача, **одного залікового** уроку чи **однієї залікової** лекції, **одного залікового** практичного заняття; підбір матеріалу для контрольної роботи та її проведення й перевірку; укладання тестових завдань; участь у методичній, виховній, організаційній роботі закладу освіти / базової кафедри; виконання дослідження мотивів навчальної діяльності здобувачів освіти (за допомогою сучасних методів психологічних досліджень); оформлення звітної документації, підготовку до захисту практики тощо.

Індивідуальна робота здобувача передбачає здобуття фахових компетентностей через навчання на онлайн-платформах (навчальні курси педагогічного спрямування, наявність сертифіката).

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Участь у настановчій нараді з питань проходження педагогічної практики. Ознайомлення із загальним планом практики та її основними завданнями, формами роботи, робочою та звітною документацією, вимогами до її оформлення. Складання індивідуального плану роботи. Ознайомлення з навчальним закладом, спілкування з керівництвом, учителями / викладачами-предметниками закладу освіти, вивчення плану навчально-виховної роботи, розпорядку дня закладу, вимог до учнів / студентів і вчителів / викладачів; вивчення складу класу / групи, індивідуальних особливостей учнів / студентів, відвідування уроків учителів, ознайомлення з календарним планом, вибір тем для проведення пробних та залікових занять, робота з навчально-методичною, науковою літературою, ведення записів у щоденнику практики. У ЗВО ознайомлення з ОП, навчальними планами предметної спеціальності, методичною, виховною роботою кафедри, вибір дисципліни для навчальної роботи, ознайомлення з навчальною робочою програмою, навчально-методичною літературою з дисципліни, відвідування лекцій, практичних, семінарських занять викладачів, інших здобувачів-практикантів, індивідуальних та групових консультацій, які проводять провідні викладачі філологічних дисциплін. Вибір тем для відвідування та проведення занять. Планування розкладу пробних та залікових занять. Консультація з викладачем обраної навчальної дисципліни. Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Робота в бібліотеці, у мережі Інтернет. Робота над обраною темою заняття. Вивчення наукової, навчально-методичної літератури. Знайомство зі студентами групи, ознайомлення з планом виховних заходів академнаставника. Планування позааудиторного виховного заходу. Участь у роботі кафедри.	Перший тиждень
2	Відвідування уроків з української мови та української літератури вчителів-предметників, здобувачів-практикантів. Проведення студентами керованого спостереження педагогічного процесу з профільної навчальної дисципліни на лекційному занятті та оформлення результатів за відповідним алгоритмом. Ознайомлення з новаторським досвідом учителів, професіоналів-новаторів інших закладів освіти. Підготовка конспектів та проведення пробних уроків; опрацювання фахової періодики, підготовка дидактичного матеріалу, перевірка зошитів учнів, ведення документації. Робота з класом відповідно до плану вчителя / класного керівника. Відвідування занять викладачів ЗВО та практикантів. Проведення здобувачами керованого спостереження педагогічного процесу з профільної навчальної дисципліни на лекційному занятті та оформлення результатів за відповідним алгоритмом. Вивчення навчально-методичної, наукової літератури, художніх текстів,	Другий тиждень

	навчальних матеріалів із запланованих пробних занять. Складання плану-конспекту пробного заняття, погодження його з викладачем дисципліни, підготовка презентацій. Проведення однієї пробної лекції та одного пробного практичного заняття. Складання плану-презентації позааудиторного тематичного заходу, робота зі здобувачами групи в ролі академнаставника. Участь у роботі кафедри.	
3	Підготовка конспектів та проведення залікових уроків (одного з української мови, одного з української літератури), участь в обговоренні уроків здобувачів освіти. Проведення здобувачами керованого спостереження педагогічного процесу з профільної навчальної дисципліни на лекційному занятті та оформлення результатів за відповідним алгоритмом. Проведення виховної роботи з класом (один виховний / позакласний захід на мовно-літературну тему). У ЗВО підготовка та проведення залікових занять (одна лекція та одне практичне / семінарське заняття). Підготовка матеріалів до контрольної роботи, проведення контрольної роботи, перевірка, оцінювання, обговорення результатів зі здобувачами освіти. Проведення здобувачами керованого спостереження педагогічного процесу з профільної навчальної дисципліни на лекційному занятті та оформлення результатів за відповідним алгоритмом. Укладання тестових завдань до теми, апробація їх на занятті, перевірка, обговорення результатів. Участь у проведенні викладачем консультацій із науково-дослідницької роботи, у підготовці учнів до ЗНО / НМТ, предметних олімпіад та всеукраїнських мовно-літературних конкурсів, до написання наукових робіт МАН; ініціювання навчальних, наукових, науково-дослідницьких проєктів. Робота зі студентами групи, закріпленої за практикантом. Виконання дослідження мотивів навчальної діяльності здобувачів освіти (за допомогою сучасних методів психологічних досліджень). Проведення заходу на мовну чи літературну тему. Участь у заходах факультету, у засіданні кафедри, інформування про хід виконання плану практики.	Третій, четвертий тиждень
4	Підготовка матеріалів до звіту. Подання матеріалів практики на кафедру.	Четвертий тиждень та впродовж п'яти днів після завершення практики
5	Захист педагогічної практики.	За графіком кафедри
	Загальна тривалість практики	4 тижні

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Організацію та керівництво практикою здійснює викладач кафедри відповідно до педагогічного навантаження.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання.

У звітну документацію за практику входять такі матеріали: щоденник, у якому відображено всі форми роботи під час практики з помітками про виконання кожного виду роботи, план індивідуальної роботи, письмовий звіт про проходження практики, підписаний і оцінений безпосередньо керівником від бази практики, конспекти **двох** залікових уроків (**один** з української мови, **один** з української літератури) або **однієї** лекції (в письмовому та електронному варіантах), конспект **одного** практичного заняття (в письмовому та електронному варіантах), **тридцять** тестових завдань із мовознавчої / літературознавчої дисципліни (**п'ять** варіантів відповіді, одна правильна) в письмовому та електронному варіантах, план-презентація виховного (позааудиторного) заходу на мовно-літературну тему, характеристика, підготовлена закладом освіти (засвідчена підписом керівника та печаткою закладу освіти / деканату), на базі якого проходив практику здобувач (окрім практикантів, які проходили практику в УжНУ).

Звітна документація реєструється на кафедрі, подається для аналізу та оцінювання керівнику практики від кафедри. Захист практики здобувачем вищої освіти відбувається у визначений кафедрою термін за участі всіх практикантів при комісії, призначеній завідувачем кафедри. Кожен здобувач освіти звітується про виконання програми практики. Оцінка виставляється з урахуванням аналізу поданої документації та рівня захисту й оголошується здобувачам.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки підбиваються на засіданні вченої ради факультету.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

За діяльністю практикантів здійснюється поточний контроль: спостереження керівника практики за роботою здобувачів на базах практики, дотримання ними виробничої дисципліни, умов та режиму роботи, графіку виконання запланованих завдань, ведення щоденника. Поточний контроль може здійснювати завідувач кафедри та відповідальні особи навчальної частини УжНУ.

Підсумковий контроль здійснюється у формі підсумкової конференції, на якій здобувач звітує про проходження практики. Вид оцінювання підсумкового контролю – диференційований залік. Практична діяльність магістрантів оцінюється з урахуванням творчого підходу до навчально-методичної, організаційно-виховної та науково-дослідницької роботи, ефективності її проведення та якості підготовки звітної документації.

Диференційований залік із практики приймає комісія викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно з якою максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту, і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума Балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре

74 – 81	C	задовільно
64 – 73	D	
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів за виконання програми практики:

№п/п	Вид роботи	Бали
1	Захист практики	15
2	Навчання на онлайн-платформах (наявність сертифіката)	5
3	Звіт практиканта	10
4	Щоденник	30
5	Оцінка залікових уроків / занять	30
6	Якість підготовки звітних документів	10
	Разом	100

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Про затвердження Положення про практику здобувачів вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», наказ ректора ДВНЗ «УЖНУ» № 388/01-17 від 24 лютого 2017 року. Ужгородський національний університет. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11775>
2. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», 24.12. 2020 р., № 61 / 01-04.
3. Практика в системі бакалаврської і магістерської освіти філолога: літературознавчий аспект: навчальний посібник / Г. Токмань, Л. Козубенко, Н. Дига, Н. Черниш. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2018.
4. Про затвердження Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України, наказ Міністерства освіти України № 93 від 8 квітня 1993 року. Міністерство освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
5. Семеног О., Базиль О., Дятленко Т. Фахова практика вчителя-словесника: навчальний посібник. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2011.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Сайт УжНУ. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/>
2. Репозитарій УжНУ. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>
3. Наукова бібліотека УжНУ. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. НУШ. URL: <https://nus.org.ua/>
6. Допомога учням, студентам, учителям у вивченні й викладанні української мови та літератури.

Сайт Скрипник Марини. URL: <https://skripnikmarina.ucoz.ua/>

7. Віртуальний підручник з української літератури «Еврика!». URL: <http://eureka.ucoz.ua>.
8. Всеосвіта – національна освітня платформа. URL: <https://vseosvita.ua/>